

Förslag till vattenskyddsföreskrifter

Sörtuna vattenskyddsområde

Inledning

I det här dokumentet redovisas förslag till vattenskyddsföreskrifter för vattenskyddsområdet till Sörtuna grundvattentäkt i Trosa kommun. Vattenskyddsområdet föreslås utgöras av en primär, en sekundär och en tertiär skyddszon. För mer information kring avgränsning hänvisas till samrådsunderlaget.

Syftet med vattenskyddsområdet är att skydda vattentäkten och råvattnet mot föroreningar och sådan markanvändning som kan försämra vattenkvaliteten samt möjligheterna att använda vattentillgången som dricksvattentäkt. Vidare syftar vattenskyddsföreskrifterna till att komplettera och skärpa de regleringar och krav som redan gäller enligt annan lagstiftning. Målet är att grundvattnet ska kunna användas som dricksvatten efter ett normalt reningsförfarande.

Trosa kommuns lokala hälsoskyddsföreskrifter (fastställda av kommunfullmäktige 2020-10-21 med senare ändringar och revideringar), innehåller i dag specifika regler för det befintliga skyddsområde som inrättades 1979. Vid inrättande av detta förslag till vattenskyddsområde och vattenskyddsföreskrifter föreslås Länsstyrelsens nu gällande beslut från 4 april 1979 om vattenskyddsområde för Trosa stads vattentäkt med tillhörande skyddsföreskrifter att upphöra gälla. Beslutande myndighet för inrättande av Sörtuna vattenskyddsområde och upphävande av befintligt vattenskyddsområde är kommunfullmäktige i Trosa kommun.

Föreskrifter för vattenskyddsområden utfärdas med stöd av 7 kap. 22§ miljöbalken. I vissa fall kan en föreskrift enligt miljöbalkens 7 kapitel innebära striktare försiktighetsåtgärder än de allmänna aktsamhets- och hänsynsreglerna i miljöbalken. De allmänna hänsynsreglerna innebär bland annat att alla som bedriver eller planerar att bedriva en verksamhet ska genomföra nödvändiga skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått för att förebygga, förhindra eller motverka skador på miljön och människors hälsa.

Observera att inom vattenskyddsområden finns det vissa lagar och regler som alltid gäller, oavsett om särskilda vattenskyddsföreskrifter finns eller inte. Exempelvis Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor; NFS 2021:10

► **Innehåll**

Förslag till skyddsföreskrifter..... 1

Allmänna upplysningar..... 8

Definitioner 10

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER

Nedan redovisas Trosa kommuns förslag till skyddsföreskrifter för Sörtuna vattenskyddsområde.

En strecksats i kolumnen innebär att det inte finns föreskrifter för just den skyddszonen.

§ 1 MOTORDRIVNA FORDON OCH MASKINER MED FÖRBRÄNNINGSMOTOR

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Hantering av petroleumprodukter och brandfarliga vätskor kräver tillstånd. Undantag gäller för: 1. Hantering av volym i en enskild behållare som understiger 50 liter. 2. Transporter genom skyddszonen. 3. Användning av motorbränsle i maskiners och fordonens egna tankar. 4. Hantering för jordbruksändamål eller i samband med uppvärmning av byggnader. Sådan hantering är dock förbjuden om den inte sker på sådant sätt att spill och läckage kan samlas in och omhändertas. 5. Hantering för hushållsbehov under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att spill och läckage kan samlas upp och omhändertas. 6. Befintlig lagring som har sekundärt skydd och sker i ett utrymme inomhus som saknar golvbrunn.	-	-
B	Det är förbjudet att tvätta fordon och maskiner med varmvatten, högtryck eller tvättkemikalier på andra platser än i för ändamålet avsedd anläggning med olje- eller bensinavskiljare. Undantag gäller för avspolning med kallt vatten utan tillsatser.	Det är förbjudet att tvätta fordon och maskiner med varmvatten, högtryck eller tvättkemikalier på andra platser än i för ändamålet avsedd anläggning med olje- eller bensinavskiljare. Undantag gäller för avspolning med kallt vatten utan tillsatser.	Det är förbjudet att tvätta fordon och maskiner med varmvatten, högtryck eller tvättkemikalier på andra platser än i för ändamålet avsedd anläggning med olje- eller bensinavskiljare. Undantag gäller för avspolning med kallt vatten utan tillsatser.

C	Det är förbjudet att använda och förflytta arbetsmaskiner innehållande mineralbaserade hydrauliska oljor. Undantag gäller för: 1. Maskiner med biologiskt nedbrytbar hydraulolja. 2. Användning och förflyttning av maskiner om lämplig saneringsutrustning (exempelvis adsorptionsmedel) finns i nära anslutning till fordonet.	-	-
D	Uppställning av motordrivna fordon som innehåller bränsle (bensin, diesel eller andra petroleumprodukter), maskiner med förbränningsmotor samt släp med last som utgör en risk för människors hälsa eller miljön kräver tillstånd. Undantag gäller för: 1. Uppställning på plats som är försedd med yta eller anordning som förhindrar att spill av bränsle eller andra petroleumprodukter infiltrerar ner i marken. 2. Maskiner och fordon med en tank som rymmer max 20 liter bränsle. 3. Personbilar som har varit parkerade på samma plats eller varit i bruk under de senaste två månaderna.	-	-

§ 2 KEMISKA BEKÄMPNINGSMEDEL

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd. Undantag gäller för: 1. Transporter genom skyddszonen. 2. Punktsanering mot ohyra och skadedjur som innebär olägenhet för människors eller djurs.	-	-

§ 3 HANTERING AV AVFALL

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Deponering, upplag, utfyllnad och återfyllnad av eller med avfall, förorenade massor samt massor med okänd föroreningsbelastning är förbjudet. Undantag gäller för: 1. inert avfall och trädgårdsavfall. 2. komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll	Deponering, upplag, utfyllnad och återfyllnad av eller med avfall, förorenade massor samt massor med okänd föroreningsbelastning är förbjudet. Undantag gäller för: 1. inert avfall och trädgårdsavfall. 2. komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll	-
B	Spridning av slam är förbjudet	-	-

§ 4 MILJÖFARLIG VERKSAMHET

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Nyetablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig eller icke-anmälningspliktig kräver tillstånd. Undantag gäller för verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar eller uppenbart inte riskerar att påverka grundvattnets kvalitet eller kvantitet.	För nyetablering av anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet krävs tillstånd. Undantag gäller för verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar eller uppenbart inte riskerar att påverka grundvattnets kvalitet eller kvantitet.	-

B	Ändring av befintlig miljöfarlig verksamhet, där ändringen är anmälningspliktig enligt miljöbalken och som kan medföra förorening av yt- eller grundvatten, kräver tillstånd. Undantag gäller för verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar samt uppenbart inte riskerar att påverka grundvattnets kvalitet eller kvantitet.	Ändring av befintlig miljöfarlig verksamhet, där ändringen är anmälningspliktig enligt miljöbalken och som kan medföra förorening av yt- eller grundvatten, kräver tillstånd. Undantag gäller för verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar samt uppenbart inte riskerar att påverka grundvattnets kvalitet eller kvantitet.	-
C	-	Nyetablering av icke-anmälningspliktig miljöfarlig verksamhet kräver anmälan. Undantag gäller för verksamhet som enbart medför miljöpåverkan från luftutsläpp, buller, skakningar eller uppenbart inte riskerar att påverka grundvattnets kvalitet eller kvantitet.	-

§ 5 TÄKTVERKSAMHET, SCHAKTNINGSARBETEN OCH BORRNING

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Schaktningsarbeten, pålning, spontning, underjordsarbete och utfyllnad kräver tillstånd. Undantag gäller för: - Schaktarbeten på yta mindre än 100 m² och grundare än 1 meter. - Underhåll av befintliga vägar och diken.	Schaktningsarbeten, pålning, spontning, underjordsarbete, borrning och utfyllnad kräver tillstånd. Undantag gäller för: - Schaktningsarbeten på yta mindre än 1000 m² och grundare än 2 meter. - Schaktningsarbete i samband med underhåll av eller ersättning av befintliga ledningar (vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar). - Underhåll av befintliga vägar och diken.	Schaktningsarbeten, pålning, spontning, underjordsarbete, utfyllnad och borrning kräver tillstånd. Undantag gäller för: - Schaktningsarbeten på yta mindre än 1000 m² och grundare än 4 meter. - Schaktningsarbete i samband med underhåll av eller ersättning av befintliga ledningar (vatten-, avlopps-, fjärrvärme-, el- och teleledningar). - Underhåll av befintliga vägar och diken.

B	Borrning i jord eller berg är förbjudet. Undantag gäller för borrning till ett djup om 1 meter under markytan.	-	-
C	Nyetablering av täktverksamhet är förbjuden. Undantag gäller för husbehovstäkt.	Nyetablering av täktverksamhet är förbjuden. Undantag gäller för husbehovstäkt.	Nyetablering av täktverksamhet är förbjuden. Undantag gäller för husbehovstäkt.
D	Nyetablering av husbehovstäkt kräver tillstånd.	Nyetablering av husbehovstäkt kräver tillstånd.	Nyetablering av husbehovstäkt kräver tillstånd.

§ 6 ENERGIANLÄGGNINGAR OCH ANLÄGGNINGAR FÖR UTVINNING AV GRUNDVATTEN

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Nya anläggningar för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg, jord eller grundvatten är förbjudet. Ersättning eller ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd.	Nya anläggningar för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla ur berg, jord eller grundvatten kräver tillstånd.	-
B	Ny anläggning för uttag av grundvatten från berg och jord är förbjudet. Ersättning eller ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd.	Ny anläggning för uttag av grundvatten från jord är förbjudet. Ersättning eller ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd.	Ny anläggning för uttag av grundvatten från jord är förbjudet. Ersättning eller ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd.

§ 7 AVLOPPSANLÄGGNINGAR

	Primär skyddszon	Sekundär skyddszon	Tertiär skyddszon
A	Etablering av ny avloppsanläggning för hushållspillvatten eller annat avloppsvatten är förbjudet. Ersättning eller ändring av befintlig anläggning kräver tillstånd.	-	-

8 § ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

a) Vattentäktverksamhet

Den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för drift och utveckling av huvudmannens vattentäkt inom vattenskyddsområdet är undantaget föreskrifterna.

b) Övergångsbestämmelser

Föreskrifterna ska enligt 7 kap. 22 § miljöbalken gälla omedelbart även om de överklagas.

För befintliga verksamheter som omfattas av förbud börjar förbudet gälla två år efter att dessa föreskrifter trätt i kraft.

För befintliga verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt ska ansökan om tillstånd eller anmälan inges senast 6 månader efter att dessa föreskrifter trätt i kraft.

Därefter får verksamheten endast fortgå om den som bedriver verksamheten har lämnat in en ansökan om tillstånd, respektive gjort en anmälan till miljönämnden.

c) Tillstånd eller anmälan

Tillståndsansökningar och anmälningar enligt dessa skyddsföreskrifter prövas av miljönämnden i Trosa kommun.

I de fall en verksamhet eller åtgärd kräver anmälan till miljönämnden ska anmälan göras i god tid innan verksamheten startar eller åtgärden vidtas. Med god tid avses minst sex veckor. Tillstånd kan förenas med villkor som anses erforderliga för att undvika vattenförorening.

Beslut i anmälningsärenden kan förenas med föreläggande om försiktighetsmått.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9 kap. miljöbalken om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, 11 kap. miljöbalken om vattenverksamhet eller 12 kap. miljöbalken om jordbruk och annan verksamhet eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken. Om tillståndet meddelas enligt miljöbalken eller utfärdad med stöd av miljöbalken efter det att dessa föreskrifter har trätt i kraft krävs inte tillstånd enligt dessa föreskrifter.

Tillståndsansökningar, anmälningar och beslut enligt dessa föreskrifter eller annan lagstiftning som berör skyddet av vattentäkten ska lämnas för kännedom till huvudmannen för vattentäkten.

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

a) Påföljd

Överträdelse av skyddsföreskrifterna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 2 och 2 a §§ i miljöbalken.

b) Information

Fastighetsägare har skyldighet att informera brukare, hyresgäster, arrendatorer och övriga som kan vara berörda om skyddsföreskrifterna.

c) Tillsyn

Tillsynsmyndighet är miljönämnden i Trosa kommun.

d) Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening ska anmälas av den som orsakat eller fått kännedom om händelsen, enligt 2 kap. 1 och 5 § samt 2 kap. 4 § förordningen SFS 2003:778 om

skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till den kommunala räddningstjänsten, tel. 112, eller i icke akuta fall till tillsynsmyndigheten.

Vid utsläpp av giftiga eller skadliga ämnen eller om det föreligger överhängande fara för ett sådant utsläpp ska länsstyrelsen, polismyndigheten, miljönämnden och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap underrättas. Olyckshändelser som anmäls till räddningstjänsten eller tillsynsmyndigheten ska omedelbart anmälas vidare till huvudmannen.

e) Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning med mera regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk.

f) Dispensmöjligheter

Om särskilda skäl föreligger får den som fastställt föreliggande skyddsföreskrifter medge dispens från dessa enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I samband med sådan prövning kan den som fastställt föreliggande föreskrifter föreskriva de särskilda villkor som anses erforderliga för att undvika vattenförorening enligt 16 kap. 2 § miljöbalken. Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

g) Uppsättning av skyltar, stängsel med mera

Huvudmannen för vattentäkten ska tillse att informationsskyltar finns uppsatta på väl synlig plats invid vägar och vid huvudleder som leder in i och ut från skyddsområdet. Skyltningen ska utföras enligt de rekommendationer som givits ut av Naturvårdsverket. För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 meter från vägområdet, krävs enligt 46 § väglagen SFS 1971:948 länsstyrelsens tillstånd. Inom vägområdet krävs tillstånd av vägghållningsmyndighet enligt 43 § väglagen SFS 1971:948. Det är lämpligt att huvudmannen regelbundet informerar samtliga fastighetsägare och brukare inom skyddsområdet om här meddelade föreskrifter.

h) Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna, som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd, ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet.

Dessutom ska en verksamhetsutövare utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

i) Övrig lagstiftning

Utöver vad som gäller enligt dessa föreskrifter kan det krävas prövning enligt annan lagstiftning för viss verksamhet till exempel spridning av bekämpningsmedel och hantering av brandfarliga vätskor. Dubbelprövning kan därför förekomma.

j) Hantering av brandfarliga vätskor

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2021:10 om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde. Dessa innebär bland annat att ytor på vilka brandfarliga vätskor hanteras ska utformas på sådant sätt att spill och läckage kan insamlas och tas om hand. Vidare ska informationsskylt om "vattenskyddsområde" vara uppsatt. Sådan skylt kan vid behov tillhandahållas av vattentäktens huvudman.

DEFINITIONER AV BEGREPP I DESSA SKYDDSFÖRESKRIFTER

Anläggning för uttag av vatten ur jord eller berg Avser utrustning eller konstruktioner som används för att utvinna grundvatten för olika ändamål, så som bevattning, enskild dricksvattenförsörjning eller industriell användning. Detta inkluderar borrhäls, rödrivna och grävda brunnar.

Avfall avser varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med enligt 15 kap. 1 § miljöbalken.

Arbetsmaskin avser varje maskin, anordning eller utrustning som inte är ett fordon enligt fordonslagen, och som drivs med flytande bränsle eller innehåller oljor. Exempel på arbetsmaskiner är stationära förbränningsmotorer, elverk, transformatorer, brunnborringsriggar och liknande utrustning som används i samband med entreprenadarbeten eller annan verksamhet inom vattenskyddsområdet.

Borrning avser brunnborrning, rödrivning, undersökningsborrning, geotekniska undersökningar samt jämförbara typer av borrhälsarbeten i mark.

Hantering avser tillverkning, bearbetning, behandling, transport, omhändertagande, användning, förpackning, förvaring, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse, avledning och därmed jämförbara förfaranden inklusive spridning enligt 14 kap. 2 § miljöbalken.

Husbehovstäkt avser att på den egna bruksenheten göra uttag av material som endast är menade att användas där för eget behov.

Kemiskt bekämpningsmedel avser en kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom enligt 14 kap. 2 § miljöbalken. Kombinationsgödsel som innehåller bekämpningsmedel betraktas som kemiskt bekämpningsmedel.

Miljöfarlig verksamhet avser:

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande enligt 9 kap. 1 § miljöbalken.

Motordrivet fordon avser ett fordon som för framdrivande är försett med motor, dock inte ett eldrivet fordon. Motordrivna fordon delas in i motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängmotorfordon enligt lagen SFS 2001:599 om vägtrafikdefinitioner.

Personbil avser en bil som är försedd med högst åtta sittplatser utöver förarplatsen och är en bil byggd huvudsakligen för persontransport.

Petroleumprodukt avser en vätska som utgör en blandning av olika kolväten. Exempel på petroleumprodukter är bensin, diesel och eldningsolja.

Punktsanering avser åtgärder som vidtas mot skadedjur som kan innebära störning eller kan vara skadlig för människors eller djurs hälsa och som inte är ringa eller tillfällig.

Schaktningsarbeten avser sänkning av markytan på utstakat område. Mindre vägunderhåll och underhåll av befintliga diken omfattas ej.

Slam avser restprodukter i fast eller halvfast form som uppkommer vid rening av avloppsvatten, processvatten, dricksvatten eller dagvatten, samt slam från oljeavskiljare och liknande anordningar.

Täktverksamhet avser tagande av sten, grus, sand, matjord, torv eller därmed jämförbara nyttigheter för bortforsling eller lagring eller förädling på platsen.

Uppställning avser parkering med en varaktighet över 24 timmar och att fordonet/maskinen har lämnats obevakat.

Underjordsarbete avser arbete som utförs under markytan och som kan påverka markens eller grundvattnets egenskaper. Det inkluderar exempelvis tunneldrivning, schaktning, pålning, spontning, borring, gruvdrift eller anläggning av underjordiska utrymmen såsom bergrum.